

Joanna Ginter
Uniwersytet Gdański

PISOWNIA SŁOWNICTWA RELIGIJNEGO W INTERNETOWYM PORADNICTWIE JĘZYKOWYM

Pisownia słownictwa religijnego to problem omawiany w internetowych poradniach językowych już od 15 lat – od momentu powstania pierwszej profesjonalnej poradni tego typu (PWN). Jako jeden z najstarszych przykładów podajmy poradę dotyczącą zapisu tytułów ksiąg Starego i Nowego Testamentu:

Zgodnie z zasadami polskiej ortografii, w tytułach książek, a także w tytułach ich rozdziałów, tylko pierwszy wyraz pisany jest wielką literą. Są jednak – tradycją motywowane – odstępstwa. Właśnie w tytułach *Pismo Święte, Nowy Testament* drugi wyraz jest tak właśnie pisany. Znaczna część ksiąg Biblii to nazwy zawierające imię, naturalnie pisane wielką literą. W pisowni tytułów innych ksiąg tradycyjnie też używamy wielkich liter (*Księga Powtórzonego Prawa, Księga Liczb*). Wyjątkiem od tych wyjątków jest *Pieśń nad pieśniami*, może ze względu na bardziej poetycki niż sakralny charakter i na częste funkcjonowanie poza Pismem Świętym. Ale nie czynimy błędu, jeśli nazwę i tej księgi zapiszemy jako *Pieśń nad Pieśniami*¹.

Autor porady powołał się na nieokreśloną wprost regułę [73] w aktualnym wówczas NSO, zgodnie z którą wielką literą pisze się „Pierwszy wyraz w jedno- i wielowyrazowych tytułach utworów literackich i naukowych”, np. *Biblia* czy *Psalterz floriański* (wyjątki wymienione przy regule: *Stary Testament, Nowy Testament, Magna Charta Liberata, Pismo Święte*). Ponieważ przepis ten okazał się niewystarczający, doradca językowy odwołał się również do zwyczaju językowego pozwalającego na zapis wielkimi literami wszystkich wyrazów w tytułach ksiąg biblijnych. Tradycji (zapisowi *Księga Liczb*) dał pierwszeństwo nad regułą (*Księga liczb*) – w przeciwieństwie do innego przedstawiciela poradni, który dwa lata później napisał:

¹ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/pisownia-ksiag-Starego-i-Nowego-Testamentu;145.html> [dostęp: 15.12.2015].

Zgodnie z regułami polskiej ortografii w tytułach dzieł i ich części wielką literą zapisujemy jedynie pierwszy wyraz. Słowniki wymieniają tylko cztery wyjątki: *Pismo Święte* (można też pisać *Pismo święte*), *Nowy Testament*, *Stary Testament* i *Magna Charta Libertatum*. W związku z tym pisownię *Księga rodzaju*, *Księga wyjścia*, *Księga sędziów*, *Księga liczb* itd. należy uznać za w pełni zgodną z regułami naszej ortografii. Wydaje się jednak zrozumiałe, że w publikacjach, głównie religijnych, mogą się pojawiać zapisy podane przez Panią [typu *Księga Liczb*]. Uważam, że należy je zaakceptować jako poboczne warianty².

Brak jednoznacznych przepisów ortograficznych i różne podejście do roli tradycji językowej sprawiły, że udzielone przed 2004 rokiem porady dotyczące pisowni słownictwa religijnego są naznaczone pewnym subiektywizmem. Niektóre kwestie (np. pisownia wyrażenia *msza święta*³) były, co prawda, skodyfikowane w słowniku ortograficznym, więc ich objaśnienie nie sprawiało doradcom językowym kłopotów, jednakże w wielu wypadkach przedstawiciele poradni mogli kierować się jedynie własnym wyczuciem, analogią do innych wyrazów lub zwyczajem językowym, np.:

Jak wynika z moich ustaleń, określenia *mszał rzymski*, *litania loretańska* i *liturgia godzin* nie są tytułami, toteż najlepiej zapisywać je od małych liter. W nazwie *Biblia jerozolimska* zastosujemy wielką literę tylko w pierwszym wyrazie, podobnie jak w innych podobnych nazwach i w zgodzie z zasadami pisowni, np. *Biblia gdańska*⁴.

Wiele problemów poprawnościowych z zakresu pisowni słownictwa religijnego zgłaszano w tym czasie do Rady Języka Polskiego. Większość z nich „dotyczyła zastosowania w tekstach o tematyce religijnej wielkiej litery. Rządziej chodziło o rozstrzygnięcie poprawności pewnych konstrukcji słotwórczych lub składniowych, czy też problemów dotyczących właściwej formy odmiany wyrazów”⁵.

Aby rozstrzygnąć tego typu wątpliwości, wobec których NSO, a następnie WSO okazywały się mało pomocne, Komisja Języka Religijnego RJP powołała zespół, który w 2003 roku przygotował propozycje ujednoczonych i uściślonych reguł pisowni słownictwa religijnego. W kolejnym roku zostały one zatwierdzone

² <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/pisownia-tytulow-ksiag-biblijnych;3690.html> [dostęp: 15.12.2015].

³ Zob.: <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/msza-swieta;3333.html> [dostęp: 15.12.2015].

⁴ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/terminologia-religijna-a-ortografia;3691.html> [dostęp: 15.12.2015].

⁵ *Zasady pisowni słownictwa religijnego*. Pod red. R. Przybylskiej i W. Przyczyny, wyd. 3 popr., Tarnów 2010, s. 7.

przez RJP i opublikowane w ZPSR. Jak zaznaczono we wstępie do tej publikacji, większość jej przepisów „jest zgodna z zasadami zawartymi w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN* [...]”. Niektóre zaś od tych zasad odbiegają i to one mają ostatecznie moc obowiązującą⁶. ZPSR stały się więc, obok WSO oraz uchwał ortograficznych RJP, jednym ze źródeł wiedzy o normach pisowni. Ze źródła tego korzystały poradnie językowe: PWN, KUL, UŚ, UW.

Po pięciu latach od ukazania się ZPSR Komisja Języka Religijnego postanowiła „zrewidować dotychczasowe ustalenia i uzupełnić je o nowe zjawiska” – w ten sposób w 2011 roku powstała prawie trzykrotnie obszerniejsza PSR. Wiele kwestii związanych z szeroko pojętą pisownią leksyki religijnej zostało tam skodyfikowanych inaczej niż w WSO, co wykazują w poniższej tabeli:

PSR	WSO (wyd. 3, 2010)
droga krzyżowa = pasja = męka Pańska	Droga Krzyżowa = Pasja = Męka Pańska
królestwo Boże	Królestwo Boże
łaska Boża, opatrzność Boża	łaska boża, opatrzność boża
sąd ostateczny	Sąd Ostateczny
ostatnia wieczerza	Ostatnia Wieczerza
święto Przemienienia Pańskiego	Święto Przemienienia Pańskiego
litania do Najświętszej Marii Panny	Litania do Najświętszej Marii Panny
Kościół Zielonoświątkowy w RP	Kościół zielonoświątkowy
bazylika św. Piotra w Rzymie	Bazylika św. Piotra w Rzymie
sanktuarium maryjne w Licheniu	Sanktuarium Maryjne w Licheniu
ławra Peczerska	Ławra Peczerska
kaplica Czaszek, kaplica Sykstyńska	Kaplica Czaszek, Kaplica Sykstyńska
cmentarz Łyczakowski	Cmentarz Łyczakowski
brama Floriańska	Brama Floriańska

PSR poddaje korekcie problematyczne zapisy odbiegające od ogólnej reguły pisowni nazw obiektów miejskich [82]: *Cmentarz Łyczakowski*, *Brama Floriańska*, a także *Sanktuarium Maryjne w Licheniu*, *Ławra Peczerska*, *Kaplica Czaszek*, *Kaplica Sykstyńska*, *Bazylika św. Piotra w Rzymie*. Proponowany przez PSR sposób zapisu *bazyliki św. Piotra* wchodzi w dialog nie tylko z WSO, lecz także z regułą zawartą w ZPSR, która brzmiała następująco:

⁶ Tamże, s. 8.

Rzeczownik *bazylika* pisze się wielką literą w nazwach siedmiu bazylik patriarchalnych, zwanych również większymi: *Bazylika Świętego Jana Chrzciciela na Lateranie*, *Bazylika Matki Boskiej Większej*, *Bazylika Świętego Pawła za Murami*, *Bazylika Świętego Piotra*, *Bazylika Świętego Wawrzyńca w Rzymie*, *Bazylika Świętego Franciszka w Asyżu*, *Bazylika Najświętszej Marii Panny od Aniołów w Asyżu*, ponieważ i w tym wypadku rzeczownik *bazylika* traktuje się jako integralną część nazwy własnej⁷.

PSR rezygnuje ponadto z wielkich liter w utartych sformułowaniach: *Droga Krzyżowa*, *Pasja*, *Męka Pańska* ‘męka Chrystusa’, *Królestwo Boże*, *Sąd Ostateczny*, *Ostatnia Wieczerza* oraz ujednolica pisownię przymiotnika *Boży* w znaczeniu dzierżawczym.

* * *

Ukazanie się ZPSR, a następnie PSR stworzyło przedstawicielom poradni językowych okazję do udzielania odpowiedzi obiektywnych, jednoznacznych. Kodyfikacji poddano na przykład wspomniane już problematyczne wyrażenia *mszał rzymski* i *litania loretańska*. W takiej właśnie małodliterowej formie zapisano je w PSR, choć w ZPSR znajdziemy zapis *Mszał rzymski*, a *litania loretańska* w ogóle nie jest tam notowana. Takie rozbieżności między ZPSR a PSR są dla poradnictwa językowego pewnym zagrożeniem, ponieważ – jak pokazuje praktyka – doradcy językowi również po 2011 roku powołują się w swoich poradach wyłącznie na nieaktualne już przecież ZPSR, np.:

Zgodnie z *Zasadami pisowni słownictwa religijnego*, zatwierdzonymi przez Radę Języka Polskiego, należy w podanych przez Pana przykładach każdy wyraz zapisać wielką literą. Ogólna zasada brzmi następująco: „Jeżeli nazwa zarówno jednowyrazowa, jak i opisowa, odnosi się do desygnatu, który wymaga wielkiej litery (np. do Boga, Kościoła, Watykanu), to nazwy te (wszystkie człony) zapisujemy wielką literą, natomiast jeżeli nazwa i jej opisowy zastępnik odnosi się do desygnatu, który nie wymaga wielkiej litery (np. do papieża, kościoła jako budynku), to zapisujemy ją małą literą” (*Zasady pisowni słownictwa religijnego*, 2005, s. 32)⁸.

O PSR wspomina się jedynie w pojedynczym uzupełnieniu odpowiedzi w poradni PWN:

⁷ Tamże, s. 28.

⁸ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/nazwy-peryfrastyczne-w-leksyce-religijnej;14778.html> [dostęp: 15.12.2015].

Jedynie taką wersję zapisu [św. *Teresa z Ávili*] – zawiera wydana w 2011 r. *Pisownia słownictwa religijnego* (Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”, Tarnów, s. 82), stanowiąca kompendium dotychczasowych rozstrzygnięć Rady w zakresie ortografii w tekstach o tematyce religijnej⁹;

dotatkowo w poradni USz jest wzmianka o „słowniku pisowni religijnej”, przy czym nie wiadomo, czy mowa o PSR czy ZPSR:

Ma Pani rację, wyrażenia *Stary Testament*, *Nowy Testament* zapisujemy wielką literą, podobnie jak wyrażenie *Prawo Mojżeszowe* w znaczeniu ‘pięcioksiąg’. Istnieje również możliwość zapisu: *prawo Mojżeszowe* na oznaczenie zbioru pouczeń (podaję za słownikiem pisowni religijnej)¹⁰.

Czyby brak odniesień do PSR oznaczał, że eksperci poradni nie wiedzą o wprowadzeniu tych przepisów w miejsce ZPSR? Jeśli przyjąć, że odpowiedź na to pytanie jest twierdząca, warto zwrócić uwagę na możliwą przyczynę takiego stanu rzeczy – na stosunkowo niewielkie działania zmierzające do spopularyzowania PSR. Nawet w witrynie Rady Języka Polskiego¹¹ trudno dotrzeć do informacji o PSR; najpierw należy w tym celu wybrać zakładkę *Zespoły Rady* ze strony głównej RJP, następnie – *Zespół Języka Religijnego*, dopiero potem – *Publikacje* (zakładka ta dotyczy publikacji tego jednego zespołu). Z kolei informację o ZPSR zamieszczono w zakładce *Publikacje* na stronie głównej.

Niezajomość PSR to jedna z dwóch potencjalnych przyczyn jej pomijania w poradnictwie językowym; drugiej można upatrywać w celowej rezygnacji. Już na temat ZPSR pojawiały się bowiem opinie krytyczne, takie jak w następujących e-poradach:

Mam wrażenie, że *Zasady pisowni słownictwa religijnego* nadużywają wielkich liter, a mówiąc dokładniej – nakazują ich użycie tam, gdzie zwyczaj językowy dopuszczał i dopuszcza wariantywność. Zupełnie tak, jakby przez powiększanie zakresu stosowalności wielkiej litery można było poszerzać sferę sacrum i nawracać wątpięcych na łono kościoła (tj. Kościoła)¹²;

⁹ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/avila;15246.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁰ <http://poradniajezykowa.blox.pl/2015/02/Szengenski-niearchitekt-z-lamelka-w-audycji-o.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹¹ <http://www.rjp.pan.pl>

¹² <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/laska-Laska-Boza-boza;14133.html> [dostęp: 15.12.2015].

Zasady pisowni słownictwa religijnego można by uznać za obowiązujące, gdyby zostały opublikowane w *Wielkim słowniku ortograficznym* PWN, który jest faktycznym (choć nieformalnym) wzorcem w tym zakresie¹³.

Problem pomijania PSR przez osoby zajmujące się kulturą języka jest szeroki i wykracza poza poradnictwo językowe. Przykładowo, w dyktandzie zorganizowanym w 2012 roku w ramach akcji *Język urzędowy przyjazny obywatelom* znalazło się m.in. zdanie, które za poprawne pod względem ortograficznym uznano w następującej formie:

Przeszloroczne ekstraposzukiwania przeznaczonego Katowiczana [mowa o mieszkańcu Katowickiego – przyp. J.G.] poświęcone były zaś nie najkrótszym, bo przeszło sześciomiesięcznym problemom z nie najłatwiejszymi do rozstrzygnięcia roszczeniami zstępnymi odnoszącymi się do terenów wokół cmentarzy, np. cmentarza Rakowickiego, oraz nieruchomości kościelnych, takich jak kościół Świętego Krzyża, kościół św. Franciszka, kościół Na Skałce, a nawet **Bazylika św. Piotra w Rzymie**¹⁴.

Organizatorzy dyktanda nie uwzględnili normy z PSR: „Oficjalne nazwy własne arcybazylik i bazylik zapisujemy następująco: człon pierwszy – małą literą, a pozostałe (z wyjątkiem skrótów oraz wewnętrznych przyimków i spójników) – wielką, np. [...] *bazylika Świętego Piotra/bazylika św. Piotra* [...]”¹⁵. Zapis uznany w dyktandzie za poprawny jest zgodny z WSO i ZPSR.

* * *

Wymieńmy problemy korespondentów, które e-poradnie językowe (PWN i KUL, a wyjątkowo także UŚ i UWŹ) rozstrzygały za pomocą ZPSR. W zakresie użycia wielkich i małych liter dotyczyły one pisowni: wyrażen z komponentami ŚWIĘTY (PWN, 19.10.2011, 23.12.2012 i 1.10.2014; UŚ, 7.02.2008) i BŁOGOSŁAWIONY (PWN, 1.10.2014), nazw peryfrastycznych (PWN, 18.12.2013; KUL), zaimków odnoszących się do Boga (PWN, 13.03.2011 i 14.06.2011), wyrazu ZBÓR (PWN, 22.10.2013 i 31.01.2014), nazw pojęć religijnych MĘKA JEZUSA (UWŹ, 7.12.2005), MĘKA PAŃSKA (UWŹ, 7.12.2005) i ŁASKA BOŻA (PWN, 17.04.2013), określeń kościołów: KOŚCIÓŁ RZYMSKI (UWŹ, 7.12.2005), KOŚCIÓŁ KATOLICKI (PWN, 8.09.2008), KOŚCIÓŁ POWSZECHNY (PWN, 23.02.2010), a tak-

¹³ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/tytul-katechizmow;12526.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁴ <http://www.jezykurzedowy.pl/pl/node/18> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁵ R. Przybylska, W. Przyczyna, *Pisownia słownictwa religijnego*, Tarnów 2011, s. 49–50.

że wyrazów i wyrażeń: ŚWIĄTYNIA [jerozolimska] (UWr, 7.12.2005), ANIOŁ STRÓŻ (PWN, 5.09.2006), NORBERTANKI (PWN, 28.02.2014), KLASZTOR NORBERTANEK (PWN, 28.02.2014), 1. PREFACJA O APOSTOŁACH (KUL). Poza tym ZPSR zostały wykorzystane przy ustalaniu pisowni skrótów nazw ksiąg biblijnych – *Mt* czy *Mt.* (UŚ, 8.11.2010) – oraz kolejności członów w wyrażeniu *Grób Święty* || *Święty Grób* (UWr, 7.12.2005).

Większość porad dotyczących tych zagadnień nie budzi wątpliwości w świetle przepisów ortograficznych i pełni funkcję przede wszystkim informacyjną – podaje, jaka jest istniejąca norma, np.:

Jeśli chodzi o nazwę identyfikującą konkretny klasztor, o jego nazwę własną – piszemy *klasztor Norbertanek*, z małym *k* i wielkim *N*. Wielkiego *K* użyjemy oczywiście na początku zdania oraz na tablicy, szyldzie, pieczęci i w innych tego rodzaju napisach znajdujących się poza tekstem ciągłym. Jeżeli natomiast chodzi o użycie rodzajowe, np. o wskazanie jednego z wielu klasztorów tego zakonu, to obie początkowe litery będą małe. Zob. *Zasady pisowni słownictwa religijnego*, s. 27–28, lub *Wielki słownik ortograficzny* PWN, zasada [82]¹⁶.

Zdarzają się jednak porady, w których powołanie się na ZPSR zamiast na PSR pociągnęło za sobą odpowiedź niezgodną z normą: „O pisowni słowa *blogosławiony* w *Zasadach* się chyba nie mówi, tylko skrót *bl.* stał się w nich przedmiotem uwagi. Można zakładać, że w nazwach typu *blogosławiony Honorat* nie jest błędem zapisanie przymiotnika małą literą”¹⁷ (według PSR – *Blogosławiony Honorat*). Ponadto znajdziemy wypowiedzi na temat problemów nieujętych w ZPSR ani PSR (np. „*Kościół powszechny czy Kościół Powszechny?*”¹⁸) oraz rozstrzygniętych w tych źródłach inaczej niż w WSO (np. pisownia imion świętych¹⁹). W takich wypadkach porady językowe pełnią funkcję interpretacyjną – ich autorzy podpowiadają, który z możliwych zapisów jest najlepszy, jak powinna (lub mniej arbitralnie – mogłaby) wyglądać norma ortograficzna. Kierują się przy tym m.in. zwyczajem językowym, analogiami do innych zapisów, względami pragmatycznymi oraz własnymi odczuciami, jak w poradzie dotyczącej zapisu struktury nazewniczej 1. PREFACJA O APOSTOŁACH:

¹⁶ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/klasztor-Norbertanek-norbertanek;14987.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁷ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Swiety-Jan-i-Bog-swiety;15456.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁸ <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Kosciol-powszechny;10946.html> [dostęp: 15.12.2015].

¹⁹ Zob. np.: <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/jeszcze-o-pisowni-swietych;13702.html> [dostęp: 15.12.2015].

Jeśli chodzi o zapis tytułu prefacji [1. prefacja o apostołach], nasze stanowisko jest następujące: liczbę określającą numer prefacji (i każdego innego tekstu liturgicznego) należy traktować jako element tytułu. Stanowi ona pierwszy jego człon, tak więc kolejny składnik (o ile nie jest nazwą własną) nie powinien być już zapisany wielką literą. Zapis cyfrowy numeru prefacji można by ewentualnie zastąpić zapisem słownym, np. „Pierwsza prefacja o apostołach”. Te same rozwiązania odnoszą się do zapisu modlitwy eucharystycznej: „1. modlitwa eucharystyczna” lub „Pierwsza modlitwa eucharystyczna”. Naszym zdaniem zapisy ze słowną wersją liczebnika wyglądają lepiej²⁰.

* * *

Z analizy materiału zamieszczonego w archiwach internetowych poradni językowych można wyciągnąć wnioski, że rozstrzygnięcia normatywne zatwierdzone przez Radę Języka Polskiego, opublikowane najpierw w ZPSR, a później w PSR, odgrywają w poradnictwie internetowym rolę jedynie pomocniczą wobec zasad pisowni sformułowanych w WSO. Odpowiadający na pytania korespondentów doradcy odwołują się przede wszystkim do słownika – nawet jeśli odpowiedź znajduje się w ZPSR/PSR (zob. np. poradę dotyczącą zapisu wyrażenia *na miłość boską*²¹).

E-poradnictwo językowe jest więc dobrą ilustracją problemu, jaka jest faktyczna rola ZPSR i PSR w normalizacji pisowni polskiej. Nie jest to rola tak duża, jakby wynikało z deklaracji, że „to one mają ostatecznie moc obowiązującą”.

Wykaz skrótów

- KUL** – poradnia językowa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, <http://www.kul.pl/poradnia,13138.html>.
- NSO** – *Nowy słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*. Opracowanie zasad pisowni i interpunkcji polskiej prof. Edward Polański, wyd. 4, Warszawa 1999.
- PSR** – R. Przybylska, W. Przyczyna, *Pisownia słownictwa religijnego*, Tarnów 2011.
- PWN** – Poradnia Językowa PWN, <http://sjp.pwn.pl/poradnia>.
- UŚ** – poradnia językowa Uniwersytetu Śląskiego, <http://www.poradniajezykowa.us.edu.pl>.

²⁰ http://www.kul.pl/tytuly-tekstow-liturgicznych,art_33964.html [dostęp: 15.12.2015].

²¹ http://www.fil.us.edu.pl/ijp/poradnia/baza_archiwum.php?POZYCJA=260&AKCJA=&TEMAT=Ortografia&NZP=&WYRAZ= [dostęp: 15.12.2015].

- USz** – poradnia Uniwersytetu Szczecińskiego (blog Klinika Prostowania Języka), <http://poradniajezykowa.blox.pl/html>.
- UWr** – poradnia językowa Uniwersytetu Wrocławskiego, <http://www.poradnia-jezykowa.uni.wroc.pl>.
- WSO** – *Wielki słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji*. Opracowanie zasad pisowni i interpunkcji polskiej prof. Edward Polański, Warszawa 2003; wyd. 2, Warszawa 2006; wyd. 3 popr. i uzupeł., Warszawa 2010.
- ZPSR** – *Zasady pisowni słownictwa religijnego*. Pod red. R. Przybylskiej i W. Przyczyny, Tarnów 2004; wyd. 3 popr., Tarnów 2010.

Streszczenie

Pisownia słownictwa religijnego w internetowym poradnictwie językowym

Jednym z problemów ortograficznych poruszanych przez poradnie językowe, zwłaszcza w zakresie użycia wielkich i małych liter, jest pisownia słownictwa religijnego. Początkowo doradcy językowi rozstrzygający wątpliwości internautów mogli kierować się wyłącznie aktualnym w danej chwili słownikiem ortograficznym PWN, zwyczajem językowym, analogiami do innych przykładów oraz własnym wyczuciem. W 2003 roku Komisja Języka Religijnego Rady Języka Polskiego powołała zespół, który opracował ujednoczone reguły pisowni słownictwa religijnego. Zostały one opublikowane w książce *Zasady pisowni słownictwa religijnego* (ZPSR, 2004). Po kilku latach zrewidowano je i uzupełniono, a następnie zamieszczono je w publikacji *Pisownia słownictwa religijnego* (PSR, 2011). Choć we wstępach do obu tych książek napisano, że zawarte w nich ustalenia mają pierwszeństwo nad przepisami z *Wielkiego słownika ortograficznego PWN*, to słownik – a nie ZPSR lub PSR – jest według internetowych poradni językowych głównym źródłem norm pisowni słownictwa religijnego.

W artykule zebrano wszystkie problemy internautów (zgłoszone do kwietnia 2015 r.), które były rozwiązywane przez poradnie za pomocą ZPSR (dotyczyły one pisowni m.in. wyrażen z komponentami *święty* i *błogosławiony*, nazw kościołów czy nazw pojęć religijnych); podkreślono przy tym, że internetowe poradnie językowe ani razu nie powołały się na PSR, co może oznaczać, że nie jest ona wystarczająco znana nawet przez językoznawców polonistów.

Summary
**Spelling of the religious vocabulary
in the online language counseling**

Spelling of the religious vocabulary (especially in the use of uppercase and lowercase letters) is one of the problems being solved by language counselors. Initially, the counselors could follow only the PWN spellcheck, language custom, analogies to other examples and their own intuition. In 2003 The Religious Language Commission of The Council for the Polish Language appointed the team that made the uniform rules of religious vocabulary spelling. The rules were published in a book titled *Zasady pisowni słownictwa religijnego* (ZPSR, 2004). After a few years they were revised and completed, and then given in the publication *Pisownia słownictwa religijnego* (PSR, 2011). The introductions to both of these books inform the rules of religious vocabulary spelling in ZPSR and PSR are more important than the principles in The PWN Great Spellcheck (*Wielki słownik ortograficzny PWN*); however, for the language counselors the spellcheck comes first. This paper collected all the problems of Internet users (to April 2015) solved by language counselors using ZPSR – the issues concerned eg. spelling of expressions with components holy/saint (święty) and blessed (błogosławiony), names of churches or religious concepts. Importantly, the online language counseling never referred to the PSR, which may mean that PSR is not sufficiently known to the Polish linguists.